

שירות הביטחון הכללי

פורטל הטרור

סקירה בנושא "הדעוה" - התשתית האזרחית של חמא"ס ותפקידה במימון טרור

"הדעוה" - התשתית האזרחית של חמא"ס ותפקידה במימון טרור

מנגנון "הדעוה" – התשתית החברתית-כלכלית של חמא"ס – הוא נדבך מרכזי בפעילות התנועה, ואחד האמצעים המרכזיים המשמשים בידה להשגת מטרותיה.

על-פני הדברים נועדה פעילות "הדעוה" של חמא"ס להקנות חינוך וערכים אסלאמיים לציבור הפלסטיני במטרה לקרבו לדת. בפועל, מטרת חמא"ס היא להרחיב ולבסס את מעמד התנועה בציבור הפלסטיני, לקרבו לרעיונותיה האידיאולוגיים, לרבות "הג'האד" נגד ישראל, ואף לצרף תומכים ומשתתפים לפעולות הטרור מטעמה.

בטווח הארוך – כוונת חמא"ס ליצור תשתית אזרחית חלופית, שתאפשר את החלפת השלטון החילוני של "הרשות הפלסטינית", בשלטון אסלאמי ברוח האידיאולוגיה של התנועה.

מהי "הדעוה"

פירוש המילה "דעוה": הוא קריאה או הטפה. מילולית: קריאה להתקרבות לדת, "הכשרת הלבבות", מעשית – **"עשיית נפשות" ל-חמא"ס.**

פעילות "הדעוה" היא מערך התמיכות שמעניקה חמא"ס לתומכיה ולציבור הפלסטיני בתחומים מגוונים החל מדת וחינוך וכלה ברפואה ורווחה.

הרעיון המרכזי של "הדעוה" מקורו בתנועת "האחים המוסלמים" במצרים, ובבסיסו עומדת הראייה האסטרטגית לפיה, השקעה בחינוך לערכי האסלאם ובפעילות חברתית עשויה לתת את פירותיה, גם אם לא בטווח הזמן המידי.

ב-חמא"ס – שהוקמה על בסיס רעיונות "האחים המוסלמים" אך תוך הוספת המאבק המזוין בישראל (הגלום גם בשמה של התנועה, שהוקמה ב-1987: "תנועת ההתנגדות האסלאמית") – ראו ב"דעוה" כלי מרכזי לקידום התנועה.

שירות הביטחון הכללי

פורטל הטרור

סקירה בנושא "הדעוה" - התשתית האזרחית של חמא"ס ותפקידה במימון טרור

מערך "הדעוה" מאפשר לתנועה להגדיל את בסיס התמיכה הציבורית תוך חשיפת האוכלוסייה הפלסטינית ב"שטחים" לערכי התנועה, וספציפית לאידיאולוגיית "הג'יהאד" והמאבק בישראל. יודגש, כי חמא"ס אינה מגבילה את תמיכתה למקורביה, ותמיכות "הדעוה" מוצעות לכלל האוכלוסייה. כך מצליחה חמא"ס ליצור בקרב הציבור שנעזר בה, מחויבות לדרכה ולערכיה, ואף תלות כלכלית בסיוע שהיא מעניקה.

השתלטות חמא"ס על מערך אגודות הצדקה ב"שטחים"

באסלאם מעוגנת חובת מתן צדקה (בערבית "זכאת") כאחת מחמש מצוות היסוד, והיא חלה על כל מוסלמי.

חמא"ס, בהיותה תנועה אסלאמית – שאנשיה משמשים כאימאמים וכמטיפים במסגדים, ונושאים בתפקידי דת נוספים – ראתה עצמה כגורם הראוי ביותר לעשות שימוש בכספי הצדקה. וכך, מנגנון "הדעוה" שלה מתאפשר הודות לרשת נרחבת של אגודות צדקה, שחלקן הוקמו בידי "האחים המוסלמים" בעזה, עוד בתחילת שנות ה-70 של המאה ה-20 (כדוגמת אגודת "אלמג'מע אלאסלאמי"), ואחרות שנוסדו לאחר ייסוד חמא"ס (1987). לצידן, קיימים ב"שטחים" גופי צדקה נוספים, שהוקמו על ידי "הווקף" (מערכת ההקדשים של האסלאם) ועל ידי עמותות פרטיות.

החל משנת 1989 החל תהליך הדרגתי של השתלטות חמא"ס על אגודות הצדקה, שלא השתייכו לזרם "האחים המוסלמים", והפיכתן לאגודות המזוהות לחלוטין עם התנועה, כך שבפועל, כיום חולשת חמא"ס על רשת מסועפת של אגודות צדקה הפרושה ב"שטחים", ומשתמשת בכספיהן לקיום מערך "הדעוה" שלה.

"הדעוה" וטרור

חלק מכספי הצדקה שמרוכז בידי חמא"ס משמש למימון מוסדות התנועה ומטרותיה לרבות המאבק בישראל. קונקרטי, מדובר על מימון גופים השייכים ל-חמא"ס

שירות הביטחון הכללי

פורטל הטרור

סקירה בנושא "הדעוה" - התשתית האזרחית של חמא"ס ותפקידה במימון טרור

ושאינם משמשים לפעילות צדקה בלבד, ובפועל **מעודדים טרור**. זאת, באמצעות תמיכה במוסדות הדת, הרווחה והחינוך הנתונים לשליטת התנועה, **שבהם מתבצעת הטפה ל"ג'יהאד" והסתה חריפה נגד ישראל, לרבות עידוד לביצוע פעולות טרור נגדה, וכן באמצעות התמיכה במפגעים (הרוגים, אסירים, פצועים) ובבני משפחותיהם, המקבלים שורת הטבות, כולל מענקים וקצבאות חודשיות.**

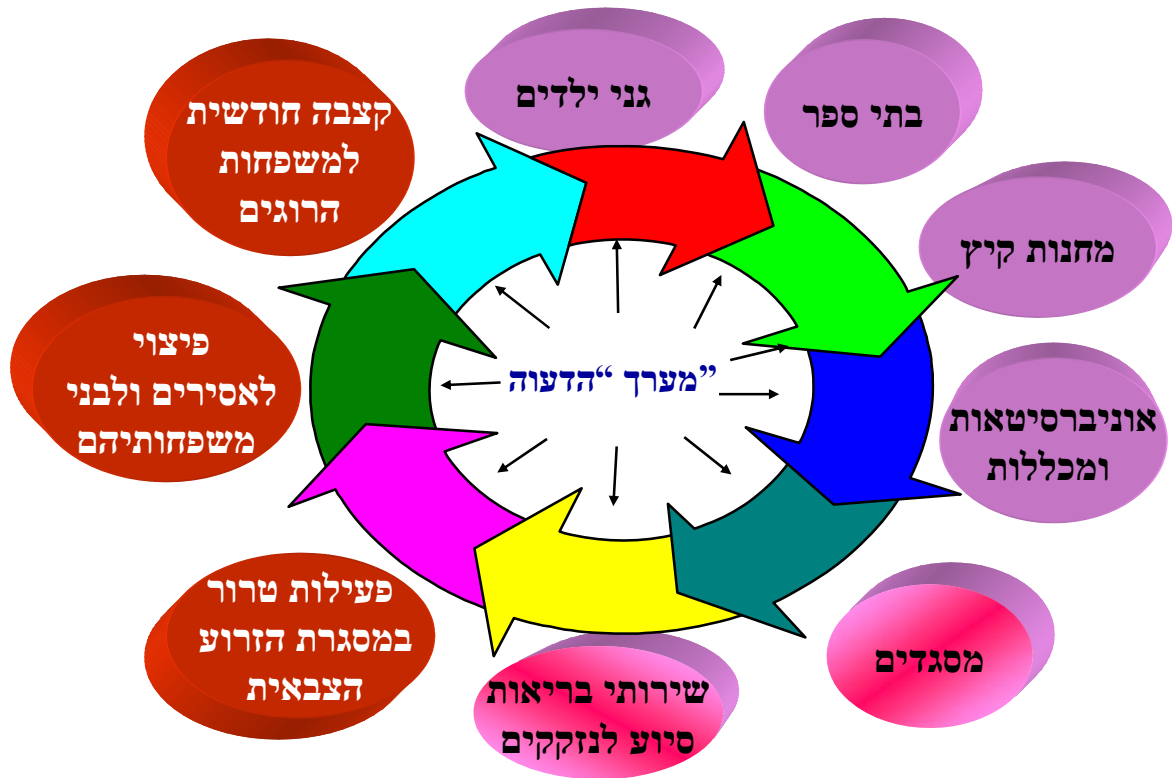
כך לדוגמה, משפחתו של מפגע הרוג מקבלת מענק חד פעמי, שגובהו כמה מאות עד אלפי דולרים (500 – 5000) לפי סוג הפיגוע, וכן קצבה חודשית (כ-100 דולר). זאת לצד תשלום כל הוצאות קיום "סוכת אבלים", וכן הטבות אחרות בתחום החינוך והבריאות לבני משפחתו של ההרוג.

בחקירות של פעילי חמא"ס ומפגעים עלה, כי התמיכה במשפחה שימשה, לעתים, כשיקול משמעותי לעצם קבלת ההחלטה לבצע את הפיגוע, כולל פיגועי התאבדות.

כאמור, חשיבותה של "הדעוה" בשימור אידיאולוגיית "הג'יהאד" של חמא"ס מתבטאת גם **בשטיפת מוח והטפה ל"ג'יהאד" ולמאבק בישראל**, במסגרות "הדעוה" השונות, החל במסגדים, כיתות הלימוד והקייטנות, וכלה באוניברסיטאות. במילים אחרות ניתן לומר, כי חמא"ס מפיצה את רוח "הג'יהאד" בקרב נתמכי "הדעוה" מינקות עד בגרות. דוגמה לכך ניתן לראות בתכנים הנלמדים בקייטנות המתקיימות מדי קיץ ב"שטחים" בחסות חמא"ס, בהן לצד לימודי דת, מחשבים, ופעילויות ספורט כגון כושר גופני וקרב מגע, מועברים גם שיעורי הפעלת נשק מסוגים שונים, והרצאות על חומרי נפץ, ואופן הטיפול בהם.

בנוסף, מערך "הדעוה" של חמא"ס משמש ככלי מרכזי לטיפוח "דור עתיד" של תומכים ומצטרפים ל-חמא"ס, כולל לביצוע פיגועים. בפועל, כלל מסגרות "הדעוה" מהוות מאתר לגיוס כוח אדם לשורות התנועה. זאת, כאשר הסיוע הכספי המובטח בתחומים השונים (כולל שכר לימוד מופחת או מלגות לאוניברסיטאות) מהווה פיתוי להצטרפות לשורות התנועה, ואף להצטרפות לפעילות צבאית ולביצוע פיגועים. ברקע יוזכר, כי המפגע יודע שבכל מצב יקבל תמורה לפעילותו, גם אם רק ייפצע, ובמקרה שייהרג במהלך הפיגוע – חמא"ס תמשיך לתמוך כספית בבני משפחתו, וכך מותו לא יהיה לשווא, כי המשמעות היא פרנסה מובטחת למשפחתו.

"מחזור החיים" בצל מערך "הדעוה"

שירות הביטחון הכללי

פורטל הטרור

סקירה בנושא "הדעה" - התשתית האזרחית של חמא"ס ותפקידה במימון טרור

המערך לגיוס כספים

עיקר גיוס מקורות המימון למערך "הדעה" של תנועת חמא"ס מתבצע בחו"ל, שם פועלות עשרות קרנות צדקה ייעודיות, המשרתות את חמא"ס, ומהוות חלק ממערך המימון הגלובאלי שלה. מדובר בקרנות המגייסות מדי שנה, במצטבר, עשרות מיליוני דולרים עבור פעילות חמא"ס. הקרנות המרכזיות הפועלות בחו"ל מזוהות רעיונית וארגונית עם דרכה של התנועה, ובכלל זה רעיון "הג'יהאד".

התגבשות מערך הכספים הגלובאלי של חמא"ס תוכננה מראש ובקפידה על ידי הנהגותיהן של חמא"ס ותנועת האם – "האחים המוסלמים". החל משנות ה-90 המוקדמות השכילה חמא"ס להקים, בהדרגה, מערך פיננסי מבוזר ברחבי העולם, שנועד להבטיח הזרמת כספים למימון פעולותיה הנרחבות ב"שטחים" ובחו"ל. איסוף הכספים מתבצע, ככל הניתן, תוך שמירה על חשאיות ודיסקרטיות לגבי הזיקה ל-חמא"ס.

בין הקרנות המרכזיות המרכיבות את רשת התמיכה הכלכלית הגלובאלית ב-חמא"ס: "קרן אינטרפאל" הבריטית; "קרן אלאקצא" וסניפיה באירופה; "הוועדה לעזרה וסולידאריות עם פלסטין" (CBSP) הצרפתית; "קרן האדמה הקדושה" (HLF) בארה"ב (עד להכרזתה שם כהתאחדות בלתי חוקית והפסקת פעולתה); "הכנס העולמי לנוער מוסלמי" (WAMY) בסעודיה; וקרנות רבות בארצות המפרץ; קרנות ייעודיות של חמא"ס באירופה – לרבות בשבדיה ("סנאביל אלקצא"), בדנמרק ("קרן אלאקצא"), בהולנד ("קרן אלאקצא", "קרן אלאסראא"), בשוויץ (ASP, SHS), באיטליה (ABSPP), באוסטריה (PHV, PVO), בבלגיה ("קרן אלאקצא"), ועוד.

החל משנת 2001 שינו קרנות אלה את דפוס פעולתן והקימו מסגרת ארגונית בינלאומית, הפועלת תחת "הנהלה משותפת", והנקראת "קואליציית הצדקה", המאגדת את כלל הקרנות התומכות ב-חמא"ס. הסיוע שמעבירות הקרנות החברות ב"קואליציית הצדקה" מהווה נתח חשוב בתקציב חמא"ס, ומכאן שהן מהוות בסיס כוח חשוב לקיומה ולהשגת מטרותיה. בין השנים 2001-2008 העבירה "קואליציית הצדקה" מאות מיליוני דולרים לאגודות ולגופים הנשלטים על ידי חמא"ס ב"שטחים".

שירות הביטחון הכללי

פורטל הטרור

סקירה בנושא "הדעה" - התשתית האזרחית של חמא"ס ותפקידה במימון טרור

יו"ר הקואליציה הינו השיח' יוסף מוצטפא אלקרדאוי, שבעבר היה פעיל בתנועת "האחים המוסלמים" במצרים, נאלץ לעזוב את המדינה, ומאז נמצא בקטר. אלקרדאוי מזוהה עם הזרם הקיצוני של "האחים המוסלמים", ובפסיקותיו ההלכתיות ("פתוות") נתן הכשר הלכתי לביצוע פיגועי ההתאבדות והגדירם "מות קדושים". כמן כן אישר הרג אזרחים ישראלים והטיף להתלכדות ערבית למלחמת קודש ("ג'יהאד") נגד ישראל.

אלקרדאוי מהווה מקור סמכות דתי ורוחני, בין השאר, לתנועת חמא"ס. מהתבטאויותיו הפומביות הרבות עולה כי הוא סבור שלצורך קיום חובת "הג'יהאד" נגד ישראל והיהודים, יש לנקוט בכל האמצעים – "ג'יהאד" צבאי כמו גם "ג'יהאד" כלכלי. הדבר בא לידי ביטוי ב"פתווה" (פסק הלכה) שפורסמה בשמו ולפיה: "אם מתנהלת מלחמה באזור כלשהו כדי להשיג מטרה זו, כלומר לשחרר את 'השטחים הכבושים' מחוקיהם ומעריצותם של חסרי-האמונה, זהו ללא ספק ג'יהאד לשם אללה. לכן, יש לממנו מכספי 'זכאה'".

המאבק בכספי טרור

ב-2002 הוכרזה "קואליציית הצדקה" והקרנות החברות בה כהתאחדות בלתי מותרת בישראל, נוכח זיקתן ותמיכתן ב-חמא"ס. במאי 2008 הוצאו מחוץ לחוק על ידי שר הביטחון 36 קרנות נוספות החברות ב"קואליציית הצדקה", ובנובמבר 2008 הוצאה "קואליציית הצדקה" מחוץ לחוק בארצות הברית.

לאחרונה, בתאריך 27 פברואר 2009 פרסמה ה- CHARITY COMMISSION בבריטניה – ועדה האחראית על התנהלותן התקינה של מלכ"רים בבריטניה – דוח מחקירת התנהלותה של "קרן אינטרפאל" בבריטניה. הקרן, שהינה אחת מקרנות חמא"ס הבולטות ברחבי העולם, הוצאה מחוץ לחוק בישראל כבר בשנת 1997, ובהמשך אף הוכרזה כארגון טרור בארה"ב.

החקירה בבריטניה כנגד ה"אינטרפאל" נפתחה בשנת 2006 בעקבות לחץ ציבורי והצטברות חשדות בדבר תמיכת הקרן ב-חמא"ס. לחקירה הנוכחית של הוועדה

שירות הביטחון הכללי

פורטל הטרור

סקירה בנושא "הדעה" - התשתית האזרחית של חמא"ס ותפקידה במימון טרור

(CHARITY COMMISSION) קדמו 3 חקירות שנוהלו בעבר כנגד הקרן, והסתיימו ללא מסקנות כלשהן .

בדוח החקירה הנ"ל, מציינת הוועדה, כי לנוכח הממצאים שעלו בחקירה נדרשת "קרן אינטרפאל" להתנתק באופן מיידי מ"קואליציית הצדקה", ואף נאסר על עובד כלשהו בקרן לשאת בכל תפקיד ב"קואליציית הצדקה". כמו כן מציינת הוועדה, כי בכוונתה לפקח על יישום הנחיות אלו.

"קרן אינטרפאל" היא גורם מרכזי ב"קואליציית הצדקה", המשמשת, כאמור, כ"ארגון הגג" למערך גיוס הכספים שמפעילה חמא"ס ברחבי העולם, ואשר חברות בה עשרות קרנות אסלאמיות קיצוניות. סגן נשיא "קרן אינטרפאל" בבריטניה, ד"ר עצאם יוסף, הינו פעיל חמא"ס, המכהן גם כמנהל הכללי של "קואליציית הצדקה".

לדו"ח העדכני שפרסמה הוועדה בבריטניה משמעות רבה במאבק כנגד מערך המימון הגלובאלי של חמא"ס, שכן לראשונה מאמץ גוף באירופה, במסגרת דו"ח רשמי, את הגישה האמריקאית והישראלית כלפי "קואליציית הצדקה", הרואה בה כגוף המרכז את מאמצי חמא"ס לאיסוף כספים באירופה, במדינות המפרץ ובמדינות נוספות בעולם.

דרכי העברת כספי חמא"ס ל"שטחים"

למרות המאמצים הננקטים בזירה הבינלאומית כנגד מערך גיוס הכספים של חמא"ס, מצאה התנועה דרכים להמשך הזרמת הכספים ל"שטחים".

העברות הכספים מתבצעות בעיקר באמצעות:

- בנקים – כאשר הכספים מוגדרים ככספי צדקה עבור צרכים הומניטאריים.
- חלפני כספים – המתמחים בהעברות כספים בהיקפים גדולים, ואשר משתמשים בקשריהם העסקיים לשינוע הכספים מרחבי העולם ל"שטחים".

שירות הביטחון הכללי

פורטל הטרור

סקירה בנושא "הדעוה" - התשתית האזרחית של חמא"ס ותפקידה במימון טרור

- כיסוי עסקי – כאשר חמא"ס עובדת עם מספר חברות בעולם, אשר "מלבינות" את הכספים באמצעות קיזוז סכומים על העברת סחורות לכאורה.
- הברחות כספים לרצועה באמצעות הגבול עם מצרים. התופעה בולטת במיוחד לאחר השתלטות חמא"ס על הרצועה (יוני 2007), וזאת באמצעות השימוש ב"מעבר רפיח" או במנהרות.

סיכום

מערך "הדעוה" של חמא"ס, הוא תשתית מסועפת של מתן שירותים ותמיכות לפרט בתחומי החינוך, הדת, הרפואה והרווחה. מערך זה מהווה חלק ממחשבה אסטרטגית כוללת של "האחים המוסלמים" בכלל ושל חמא"ס, כתנועת בת שלה, אשר רואה בחינוך דור העתיד ובמתן צדקה לפי ערכי האסלאם ערכים מהותיים, באמצעותם התנועה צוברת – בתהליך ארוך שנים – השפעה הולכת וגוברת על הציבור שהיא מסייעת לו. על כן, "הדעוה" היא כלי אסטרטגי מהותי של חמא"ס.

מערך "הדעוה" הוקם על בסיס כספי צדקה שתורמים מוסלמים ברחבי העולם, כחלק ממצוות האסלאם, **ובפועל הוא משמש את חמא"ס לקידום מטרותיה, ביניהן: עידוד הטרור, שימור אידיאולוגיית "הג'יהאד" והמאבק בישראל, וגיוס מצטרפים חדשים לשורותיה ולפעילות צבאית.** עידוד הטרור מתבצע, בין היתר, באמצעות הסיוע לו זוכות משפחות המפגעים (הרוגים, פצועים, אסירים), הנהנות ממענקים וקצבאות חודשיות לצד שורת הטבות נוספות.

עיקר גיוס מקורות המימון למערך "הדעוה" של חמא"ס מתבצע בחו"ל, שם פועלות עשרות קרנות צדקה ייעודיות המהוות חלק ממערך גיוס הכספים, שהקימה התנועה, ואשר מאוגדות תחת "קואליציית הצדקה". בשנים האחרונות החלו להינקט צעדי אכיפה, בעיקר מצד ארה"ב ומדינות באירופה כנגד "קואליציית הצדקה", ובמסגרת זו נפתחו חקירות פליליות וננקטו צעדים מנהליים כנגד גופים במערך.